

2. Gluzman O. V. (2010) Osnovni kompetenciyyi: yix sut' ta znachennyya v zhy'ttyevomu uspixu [Basic competencies: their essence and significance in life success]. *Humanities*. №1. P.7-11. (in Ukrainian).
3. Evtukh M. B. (2008) Zabezpechennyya yakosti vy'shhoyi osvity' – vazhly'va umova innovacijnogo rozvy'tku derzhavy' ta suspil'stva [Ensuring the quality of higher education – an important condition for innovative development of the state and society]. *Pedagogy and psychology*. № 1 (58). Pp. 70-74. (in Ukrainian).
4. Sysoeva S. (1996) *Pidgotovka vchy'telya do formuvannya tvorchoyi osoby'stosti uchnya* [Teacher preparation for the formation of the student's creative personality]. Kyiv: Polygraph. book, 40 p. (in Ukrainian).
5. Shishov S. (1999) Ponyattya kompetentnosti v konteksti yakosti osviti [The concept of competence in the context of the quality of education]. *Standards and monitoring in education*. №2. P.23-24. (in Russian).

ОСОБЛИВОСТІ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ У МОРСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ (1958-1964 РР.)

Овчиннікова О. М.

магістр, аспірант

*КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»,
асистент кафедри англійської мови в судноводінні*

Херсонська державна морська академія

м. Херсон, Україна

У зазначений період влада СРСР висувала наступні завдання у сфері розвитку морського транспорту: технічне переоснащення, оснащення морського транспорту сучасними судами, оновлення флоту, покращення його техніко-економічних показників, розширення морських перевезень, збільшення вантажообігу. Ці завдання знаходили віддзеркалення і в освіті [1, с. 134-147].

У 1958-1964 рр. демократизація суспільства призвела до появи «Закону про зміцнення зв'язку школи з життям та про подальший розвиток системи народної освіти в УРСР», були проведені структурні, кількісні та якісні зміни системи освіти для соціалізації молоді шляхом удосконалення її професійної підготовки, що враховувало потреби суспільства, збільшення рівня підготовки спеціалістів згідно із технічним прогресом. Було збільшено термін навчання в середній школі на 1 рік для того, щоб поєднати загальну освіту в обсязі середньої школи із профільною підготовкою. Підготовка спеціалістів у вузах здійснювалася

на основі поєднання навчання із корисною працею, пріоритет надавався вечірній та заочній формам вищої освіти, перевага при прийомі до вузу надавалася робітникам, зайнятим у промисловості, які мають стаж роботи. Результатом реформи стало забезпечення соціальної мобільності для представників різних соціальних верств населення (вирішальним був перехід на 8-річне обов'язкове навчання), розвиток матеріальної бази середніх шкіл, оснащення їх майстернями та кабінетами, збільшення кількості тих, хто навчається у загальноосвітніх школах, школах робітничої та сільської молоді, середніх спеціальних навчальних закладах, вузах. Що стосується морських навчальних закладів, то зміцнювалася матеріально-технічна база навчальних закладів морського транспорту, були побудовані нові учбові корпуси, гуртожитки. Широке розповсюдження у вищих навчальних закладах морського транспорту отримала підготовка інженерів без відриву від виробництва. Мережа заочних та вечірніх факультетів, відділень та учбово-консультаційних пунктів дає можливість працівникам морського транспорту оволодіти інженерними знаннями, поєднуючи навчання із промисловою працею. У морехідних школах, які мають у всіх пароходствах Міністерства морського флоту, готуються кваліфіковані робочі кадри. Також, підготовку масових робочих кадрів здійснюють професійно-технічні училища, арктичне училище та технікуми. У 1957-1958 роках країною ширилися клуби юних моряків, де молодь навчалася морській справі на реальних суднах, які надавали воєнно-морські відомства та Міністерство морського флоту.

В цілому, відбулося збільшення загальноосвітнього рівня в країні. Але до середини 1960 років реформа продемонструвала свою неефективність. Насамперед, витрати на професійну підготовку у середній школі значно перевищили віддачу, рівень цієї підготовки виявився таким, що не відповідає технічному прогресу та потребам країни [2, с. 217-219].

Для аналізу викладання гуманітарної освіти протягом 1958-1964 років нами були проаналізовані навчальні плани 1959-1961 років Морського коледжу Херсонської державної морської академії, яке мало назву Херсонське морехідне училище Міністерства морського флоту, спеціальність № 1612 «Морське судноводіння», кваліфікація: технік-судноводій. До училища приймалися особи, які мали неповну середню освіту (8 класів), а також особи, які мали дворічний стаж роботи за фахом [4-6].

За результатами аналізу навчальних планів 1959-1961 років, було встановлено наступне.

У 1959-1960 навчальному році на I курсі на гуманітарну освіту виділялося 33,54%, на II курсі 30,04%, на III курсі-14,71%, на IV курсі-37,5%, на V курсі-5%.

У навчальному плані 1965-1966 років на I курсі до гуманітарних дисциплін входили: історія СРСР, російська мова та література, англійська мова. На II курсі: історія СРСР, російська мова та література, англійська мова. На III курсі: історія КНР, англійська мова. На IV курсі: англійська мова. На V курсі: англійська мова.

У 1960-1961 навчальному році на I курсі на гуманітарну освіту виділялося 38,05%, на II курсі 27,86%, на III курсі-17,50%, на IV курсі-14,58%.

У навчальному плані 1965-1966 років на I курсі до гуманітарних дисциплін входили: історія СРСР, російська мова та література, англійська мова. На II курсі: історія СРСР, російська мова та література, англійська мова. На III курсі: історія КНР, англійська мова. На IV курсі: англійська мова. На V курсі: англійська мова.

У 1961-1962 навчальному році на I курсі на гуманітарну освіту виділялося 30,30%, на II курсі 22,46%, на III курсі-14,27%, на IV курсі-20,22%, на V курсі-11,11%.

У навчальному плані 1961-1962 років на I курсі до гуманітарних дисциплін входили: історія СРСР, література, англійська мова. На II курсі: історія СРСР, література, англійська мова. На III курсі: історія КНР, англійська мова. На IV курсі: англійська мова. На V курсі: англійська мова.

В цей час відбувається укріплення економічних зв'язків із зарубіжними країнами, особливо із соціалістичними, тобто відбувалось подальше розширення морських перевезень. Морський торговельний флот СРСР виходив на нові рубежі. У навчальних планах того періоду ця тенденція відображена вивченням англійської мови з I по V курси.

Згідно «Закону про зміцнення зв'язку школи з життям та про подальший розвиток системи народної освіти в УРСР» відбувалось поєднання навчання із корисною працею. Так, у 1959-1960, 1961-1962 навчальних роках термін навчання становив 4 роки 6 місяців, у тому числі з відривом від виробництва 3 роки 6 місяців, без відриву від виробництва 1 рік.

Отже, так як у зазначений період акцент був зроблений на технічному переоснащенні морського торговельного флоту, покращенню якості кораблів та зменшенню термінів їх будівництва та вартості, у морських навчальних закладах більше приділялося уваги предметам спеціального циклу (наприклад, морська справа, електротехніка та електрообладнання суден, основи будови судна, технологія перевезення вантажів по морю та ін.), ніж предметам гуманітарного циклу.

Література:

1. Гришин Ю. А. История мореплавания : Учебное пособие. Москва : Транспорт, 1972. 160 с.
2. Луков Вл. А. Реформы образования. Знание. Понимание. Умение. 2005. № 3. С. 217–219.
3. Ляшкевич А. І. Становлення і розвиток морської освіти на Херсонщині: навчальний посібник. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти, 2018. 180 с.
4. Учебный план специальности «Судовождение», утверждённый Министерством высшего образования СССР, № ФЗ-ИС-13. Москва. 1959. 1 с.
5. Учебный план специальности «Судовождение», утверждённый Министерством высшего и среднего специального образования СССР, № ФЗ-ИС-13. Москва, 7 октября 1960. 1 с.
6. Учебный план специальности «Судовождение», утверждённый Министерством высшего и среднего специального образования СССР, № Ф-1-8-13. Москва, 6 сентября 1961. 1 с.

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ
ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

Олексюк Н. С.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Приєднання України до Болонського простору зумовило появу дещо незвичного для українських освітян терміну «доктор філософії» – аналогу вживаного в Європейських країнах поняття «PhD». Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, який здобувається аспірантом (ад'юнктом) на третьому рівні вищої освіти, вперше визначеному Законом України «Про вищу освіту» (2014 р.). Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді [2]. Започаткування в Україні програм підготовки докторів